

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань фінансів, податкової та митної політики

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-28-07, факс: 255-25-91

В И С Н О В О К

**Про проекти законів України про внесення змін
до деяких законодавчих актів України щодо фінансових послуг
у галузі поштового зв'язку (реєстр. № 2788 від 20.01.2020),
про внесення змін до деяких законів України щодо
залучення операторів поштового зв'язку до надання фінансових послуг
(реєстр. № 2788-1 від 05.02.2020)**

*29 квітня 2020 року
(протокол засідання № 30)*

Комітет на своєму засіданні 29 квітня 2020 року розглянув проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо фінансових послуг у галузі поштового зв'язку (реєстр. № 2788 від 20.01.2020), поданий народним депутатом України Ключком А.А. та іншими народними депутатами України, та проект Закону України та про внесення змін до деяких законів України щодо залучення операторів поштового зв'язку до надання фінансових послуг (реєстр. № 2788-1 від 05.02.2020), поданий народним депутатом України Марусяком О.Р.

Основною метою законопроекту № 2788 є забезпечення законодавчих підстав для відкриття, ведення та обслуговування національним оператором поштового зв'язку Публічним акціонерним товариством "Укрпошта" поштових рахунків, використання таких рахунків, а також врегулювання надання послуг клієнтам, кошти яких розміщуються на цих рахунках. При цьому проектом запропоновано застосовувати до коштів, розміщених на поштових рахунках, обмеження, які визначені законодавчими та нормативно-правовими актами для коштів на банківських рахунках. Також передбачено, що поштові рахунки Укрпошти фактично прирівнюватимуться до банківських рахунків, а для здійснення своєї фінансової діяльності Укрпошта матиме кореспондентський рахунок у Національному банку України та в інших банках. Регулятором здійснення Укрпоштою фінансово-банківської діяльності буде Національний банк. Крім того, національний оператор поштового зв'язку стане учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, як і банки.

Пояснювальною запискою до законопроекту № 2788 зазначено, що він підвищить рівень доступності фінансово-банківських послуг для громадян та бізнесу, насамперед, у віддалених населених пунктах, де відсутні відділення

банків, забезпечивши отримання цих послуг на всій території країни та посприявши підвищенню соціального розвитку у віддалених населених пунктах. На думку авторів проекту, у разі його прийняття, зросте рівень залучення коштів в економіку, збільшиться акумуляція додаткових фінансових ресурсів у фінансовій системі для можливого їх подальшого використання в інтересах держави, будуть створені додаткові умови для розвитку безготівкових розрахунків, а також буде оптимізована діяльність національного оператора поштового зв'язку, зокрема, у здійсненні ним соціальних функцій у віддалених населених пунктах без банківських відділень.

Даним проектом передбачені зміни до Господарського та Цивільного кодексів України, законів України "Про банки та банківську діяльність", "Про Національний банк України", "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг", "Про поштовий зв'язок", "Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям", "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб", "Про платіжні системи та переказ коштів в Україні", "Про оплату праці", "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", "Про місцеве самоврядування в Україні", "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб". Переліченими змінам, зокрема, визначається поняття поштового рахунку, засади його відкриття, обслуговування та використання на договірних засадах, врегульовується можливість зарахування на нього заробітних плат, пенсій, інших державних соціальних виплат, торгівельної виручки тощо, а також здійснення розрахунково-касових операцій, можливість випуску платіжних карток до поштових рахунків тощо.

На відміну від законопроекту № 2788, законопроект № 2788-1 не містить положень щодо самостійного надання фінансових послуг Національним оператором поштового зв'язку ПАТ "Укрпошта". Даний проект Закону пропонує альтернативне вирішення проблеми розширення доступу населення до банківських послуг через залучення усіх операторів поштового зв'язку, а не лише ПАТ "Укрпошта", до надання послуг агентів банків при відкритті рахунків, оформленні електронних платіжних засобів, залученні вкладів тощо.

Законопроектом № 2788-1 пропонується внесення змін до законів України "Про банки і банківську діяльність", "Про платіжні системи та переказ коштів в Україні" та "Про поштовий зв'язок". Цими змінами, зокрема, передбачено можливість для банків залучати на агентських умовах операторів поштового зв'язку до надання банківських послуг щодо залучення депозитних коштів та відкриття і ведення рахунків. Також пропонується запровадити видачу електронних платіжних засобів користувачеві та виконання операторами поштового зв'язку окремих обов'язків банків від імені банків на підставі агентських договорів. При цьому передбачено регулювання Національним банком України участі поштових операторів в наданні банківських послуг.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України у своїх висновках висловило застереження до обох названих вище законопроектів, а також зазначило, що для прийняття виваженого рішення щодо

внесених законопроектів доцільно отримати експертні висновки Національного банку України, а щодо законопроекту № 2788, також і висновок Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Національний банк повідомив про невідтримку обох законопроектів, зазначивши про те, що вони підлягають відхиленню. Фонд гарантування вкладів надіслав свої зауваження до законопроекту № 2788, зауваживши, зокрема, про те, що він не є комплексним, оскільки не містить в повній мірі механізмів нівелювання ризиків збереження заощаджень населення у разі зберігання цих коштів у національного оператора поштового зв'язку.

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради та статей 27 і 109 Бюджетного кодексу України розглянув дані законопроекти та надав свої висновки. Відповідно до позиції Комітету з питань бюджету законопроект № 2788 матиме опосередкований вплив на показники бюджету, тобто може призвести до зміни показників витрат державного бюджету, пов'язаних з діяльністю Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, та може призвести до зміни показників доходів і витрат державного бюджету, пов'язаних з діяльністю Укрпошти, залежно від практики застосування даної законодавчої ініціативи та фінансово-економічного стану Укрпошти. Щодо законопроекту № 2788-1 Комітет з питань бюджету зазначив, що він не має впливу на показники бюджетів.

Міністерство фінансів України повідомило, що обидва законопроекти не можуть бути підтримані, та висловило до них зауваження. Міністерство інфраструктури України підтримує законопроект № 2788, а № 2788-1 – не підтримується цим Міністерством.

Протягом усього часу після реєстрації даних законопроектів у Комітеті з питань фінансів, податкової та митної політики були проведені декілька нарад, круглих столів, інших робочих зустрічей стосовно кола питань, які мають відношення до проблематики цих проектів. До участі в опрацюванні законопроектів були залучені народні депутати України, посадовці Національного банку України, міністерств та інших державних органів, представники Укрпошти, банків, відповідних професійних об'єднань, представники міжнародних фінансових організацій, експерти, інші зацікавлені особи. Під час роботи, зокрема, були вивчені надані ПАТ "Укрпошта" та Національним банком України розрахунки економічної доцільності та наслідків прийняття законопроекту № 2788 тощо.

В результаті опрацювання законопроектів з урахуванням згаданих вище зауважень та інших зауважень та пропозицій щодо цих законопроектів, були сформовані такі напрями вдосконалення проектів:

доповнення Кримінального кодексу України нормами щодо:

відповідальності за незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських або поштових рахунків;

незаконного збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю, або

професійну таємницю національного оператора поштового зв'язку;

розголошення комерційної або банківської таємниці, або професійної таємниці національного оператора поштового зв'язку;

відповідальності за порушення порядку ведення бази даних про вкладників або порядку формування звітності за аналогією з банками;

відповідальності за доведення до неплатоспроможності національного оператора поштового зв'язку за аналогією з банками;

відповідні зміни до Закону України "Про банки і банківську діяльність":

до статті 57 щодо гарантування вкладів фізичних осіб;

до статті 58 щодо відповідальності національного оператора поштового зв'язку за своїми зобов'язаннями;

до статті 59 щодо арешту, стягнення та зупинення операцій по поштових рахунках національного оператора поштового зв'язку

включення нової статті 60 1 щодо професійної таємниці національного оператора поштового зв'язку з належним визначенням та правових забезпеченням щодо збереження такої таємниці;

розширення норм статті 62 стосовно порядку розкриття банківської таємниці також і на розкриття професійної таємниці національного оператора поштового зв'язку;

унормування питання солідарної відповідальності за завдану шкоду національному оператору поштового зв'язку;

виключення норм, які дозволяла національному оператору поштового зв'язку розміщувати залучені кошти в державних цінних паперах;

доповнення Закону України "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб" нормою щодо обов'язкової сплати 1% відповідно до статті 21 Закону;

доповнення Прикінцевих положень пунктами стосовно відповідних рішень Національного банку України щодо:

максимально можливого середньоденного залишку коштів на всіх поштових рахунках одного клієнта;

непоширення вимог з організації захисту приміщення на відділення національного оператора поштового зв'язку, в яких зберігаються цінності, обсяг яких не перевищує 100 мінімальних заробітних плат;

окремих спрощених вимог до обладнання власних транспортних засобів національного оператора поштового зв'язку, який використовується під час інкасації коштів та перевезення валютних цінностей.

Оскільки законопроекти № 2788 та № 2788-1 є альтернативними відповідно до частини першої статті 100 Регламенту Верховної Ради України, до них може бути застосована процедура, передбачена частиною другою статті 110 Регламенту, яка передбачає, що при розгляді альтернативних законопроектів головний комітет може рекомендувати Верховній Раді взяти за

основу один із них або підготувати інший законопроект, який вноситься на розгляд Верховної Ради народними депутатами - членами цього комітету.

Пункти 1 і 2 частини першої статті 12 Закону України "Про комітети Верховної Ради України" визначають, що законопроектна функція комітетів, зокрема, полягає в розробці проектів законів та у попередньому розгляді та підготовці висновків і пропозицій щодо законопроектів, внесених суб'єктами законодавчої ініціативи на розгляд Верховної Ради. При цьому пункт 1 частини першої статті 15 названого Закону України надає Комітету право при здійсненні законопроектної функції, зокрема, розробляти з власної ініціативи проекти законів з питань, що віднесені до предметів відання, з наступним внесенням їх на розгляд Верховної Ради членами Комітету за його рішенням.

Під час засідання Комітету було проведено обговорення підготовленого нового проекту щодо фінансових послуг у галузі поштового зв'язку, що було доопрацьованого у Комітеті на основі законопроектів № 2788 та 2788-1 відповідно до згаданих вище зауважень та згідно з іншими зауваженнями та пропозиціями щодо цих законопроектів. Під час розгляду на засіданні Комітету відбулось погодження запропонованої редакції з можливістю подальшого врахування конструктивних зауважень та пропозицій суб'єктів законодавчої ініціативи, зокрема, щодо можливого виконання національним оператором поштового зв'язку функцій банку-агента в розумінні Закону України "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб", а також інші можливі вдосконалення, зокрема, техніко-юридичного характеру тощо.

За наслідками розгляду та обговорення зазначених законопроектів, з огляду на викладене вище, Комітет в и р і ш и в:

1. Підтримати редакцію доопрацьованого у Комітеті проекту щодо фінансових послуг у галузі поштового зв'язку, доручити народним депутатам України – членам Комітету оформити та зареєструвати його в установленому порядку як проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо фінансових послуг у галузі поштового зв'язку.

2. Рекомендувати Верховній Раді України за наслідками розгляду в першому читанні прийняти за основу проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо фінансових послуг у галузі поштового зв'язку, поданий народними депутатам України – членами Комітету.

3. Доповідати позицію Комітету щодо цього питання доручити народному депутату України Василевській-Смаглюк О.М.

Голова Комітету
України

Підписувач: ГЕТМАНЦЕВ ДАНИЛО ОЛЕКСАНДРОВИЧ
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA1040000006743D007C000F01
Дійсний до: 16.07.2020 23:59:59

Д. О. Гетманцев
Депутат Верховної Ради України
№ 04-32/3-2020/40285 від 30.04.2020

69426